

І. В. Сергієнко

Малиновський Борис Миколайович

МАЛИНОВСЬКИЙ Борис Миколайович (24. 08. 1921, с. Лух, нині смт Іванов. обл., РФ – 13. 11. 2019, Київ) – фахівець у галузі обчислювальної техніки. Доктор технічних наук (1965), професор (1975), член-кореспондент НАНУ (1969). Заслужений діяч науки і техніки України (1998). Державна премія України в галузі науки і техніки (1977, 2003). Премії ім. С. Лебедєва (1978) та ім. В. Глушкова (1990) АН УРСР. Орден Б. Хмельницького 3-го ступеня (2000). Учасник 2-ї світової війни, пройшов шлях від рядового артилериста до командира батареї. Державні та бойові нагороди СРСР. Закін. Іванов. енергет. інститут (1950). Працював 1953–61 в Інституті електротехніки АН УРСР та Лаб. обчислюв. техніки Інституту математики АН УРСР; 1957–62 – заступник директора з наукової роботи та завідувач відділу спеціаліз. цифр. машин Обчислюв. центру АН УРСР; 1962–90 – завідувач відділу керуючих машин, 1966–71 – заступник зав., 1971–88 – зав. відділ. кібернет. техніки (від 1984 – обчислюв. техніки та мікроелектроніки), від 1990 – радник при дирекції Інституту кібернетики НАНУ (усі – Київ). Осн. наук. діяльність присвячена обґрунтуванню теорії проектування, практич. створенню та застосуванню цифр. обчислюв. і керуючих машин. У 1-й пол. 1950-х рр. розробляв безламп. тригер на магніт. підсилювачах, виконав дослідж. з використання безламп. елементів у першій в континент. Європі ЕОМ «МЭСМ». 1955 для НДІ-5 Міністерства оборони СРСР (Москва) під його керівництвом спроектовано першу в СРСР спеціалізов. ламп. машину для обробки даних радіолокац. станції, що працює в режимі спостереження за повітр. обстановкою. Виконана робота стала базою для наступ. проектування в НДІ-5 напівпровідник. комп'ютера для обробки даних від радіолокац. станцій у системі протиповітр. оборони СРСР. 1958–62 – гол. конструктор і кер. освоєння в серійне виробництво на Київ. заводі обчислюв. і керуючих машин (нині «Електронмаш») першої в

СРСР напівпровідник. керуючої машини широкого призначення «Днепр». Відтоді – ініціатор і кер. робіт зі створення на її базі низки цифр. керуючих систем у промисловості, енергетиці, унікал. фіз. експерименті тощо. Багато машин, з 500 випущених за 10 р., успішно використовували в унікал. системах спец. призначення. Розробка та застосування керуючої машини широкого призначення «Днепр», завдяки зусиллям М., сприяли становленню в Україні наук. школи в галузі цифр. керуючої (кібернет.) техніки. 1967–73 – гол. конструктор і кер. робіт зі застосування першої в Україні міні-ЕОМ «М-180», призначеної для систем автоматизації масового наук. лаборатор. експерименту. 1969–79 – голова ради з автоматизації наук. дослідж. при Президії АН УРСР. 1973–86 брав участь у розробленні перших у СРСР мікрокомп'ютерів широкого призначення («Электроника С5» спільно з Ленінгр. КТБ «Світлана», нині С.-Петербург, «Нейрон» спільно з Київ. НВО ім. С. Корольова), а також сигнал. процесорів для назем. і борт. цифр. систем зв'язку нового покоління. У цей період відповідно до угоди Мінпромзв'язку СРСР з Інститутом кібернетики АН УРСР провів значну роботу з наук.-метод. керівництва масовою комп'ютеризацією галузі промисловості засобів зв'язку СРСР на базі засобів мікропроцесор. техніки. Засн. ж. «Управляющие машины и системы» (1972). Від 1993 – президент Міжнар. благодій. фонду історії та розвитку комп'ютер. науки та техніки. 1998 під його керівництвом пройшов Міжнар. симпозиум «Комп'ютери в Європі. Минуле, сучасне та майбутнє» за участі провід. учених багатьох країн Європи, зокрема й М. Вілкса з Великої Британії. Автор спогадів про 2-у світ. війну «Путь солдата» (1984), «Участь свою не выбирали» (1991), «Через огонь, воду и медные трубы» (2016), про президента НАНУ «Академик Борис Патон – праця на все життя» (2002), книг з історії обчислюв. техніки «Академик С. Лебедев» (1992), «Академик В. Глушков» (1993), «История вычислительной техники в лицах» (1995), «Очерки по истории компьютерной науки и техники на Украине» (1998), «Відоме і невідоме в історії інформаційних технологій в Україні» (2001; 2004), «Історія розвитку інформаційних технологій в Україні» (2003), «Хранить вечно» (2007), «Документальная трилогия. Памятники нашей молодости. Друзья, которых я не увижу. Глазами ветерана» (2011), «Башир Рамеев. От Урала до Уралов» (2013, співавтор), спогадів про особистий шлях у науці «Нет ничего дороже...» (2005) та кн. «Маленькие рассказы о больших ученых: Юбилейный сборник избранных публикаций Н. Амосова, С. Лебедева, В. Глушкова и воспоминаний современников» (2013; усі – Київ). 2014 у С.-Петербурзі у співавт. із Ю. Ревичем вийшла кн. «Информационные технологии в СССР. Создатели советской вычислительной техники». Написав низку статей в ЕСУ.

Основні праці

Цифровые управляющие машины и автоматизация производства. Москва, 1963;
Управляющая машина широкого назначения «Днепр». К., 1964 (співавт.); Основы проектирования управляющих машин промышленного назначения. Москва, 1969 (співавт.);

Справочник по цифровой вычислительной технике. Москва, 1974 (співавт.); Анализ и синтез мини-ЭВМ. К., 1976 (співавт.); Введение в кибернетическую технику. Параллельные структуры и методы. К., 1989 (співавт.).

Рекомендована література

1. 80-річчя члена-кореспондента НАН України Б. М. Малиновського // Вісн. НАНУ. 2001. № 8;
2. 90-річчя члена-кореспондента НАН України Б. М. Малиновського // Там само. 2011. № 8.

Бібліографічний опис:

Малиновський Борис Миколайович / І. В. Сергієнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-61219>. – Останнє поновлення : 27 жовт. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).